

320390

14

Ő CSÁSZÁRI ÉS APOST. KIR. FELSÉGÉNEK

1883. évi augusztus hó 20-ról kelt legfelsőbb elhatározásával

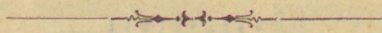
JÓVÁHAGYOTT

SZABÁLYZAT

A M. KIR. TUDOMÁNY-EGYETEMEK ÉS KIR. JOGAKADÉMIÁK

TANULMÁNYI ÉS VIZSGÁLATI RENDJÉT

ILLETŐLEG.

Kiadatott a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister 1883. évi 28.291. számú rendeletével.

KÖLOZSVÁR

AJTAI K. ALBERT KÖNYVNYOMDÁJA

1894

~~B20390~~

I.

Az alapvizsgálatokról.

1. §.

Az első alapvizsgálat tárgyai: *a)* a római jog a pandekta jog mellőzésével; *b)* az európai jogtörténet, különös tekintettel a magyar jogtörténetre.

2. §.

Az első alapvizsgálat két félév igazolása alapján, a második félév végén tehető, de a rákövetkező, azaz harmadik félév kezdetén okvetlenül leteendő, különben a harmadik félév s az ezentúl annak sikeres kiállása nélkül eltöltött tanidő, a rendes quadrienniumba be nem számítható.

3. §.

A második alapvizsgálat tárgyai: *a)* a jogbölcészet, a történelmi rész mellőzésével, *b)* a magyar közjog, *c)* a nemzetgazdaságtan a pénzügytannal.

4. §.

A második alapvizsgálat a negyedik beszámítható félév végén tehető, de a rákövetkező, vagyis ötödik félév kezdetén okvetlenül leteendő, minthogy különben az ötödik félév s az ezentúl a vizsgálat kiállása nélkül eltöltött tanidő, a rendes quadrienniumba be nem számítható.

5. §.

Alapvizsgálati rendes határidő június hó 8—23. napja és szeptember hónap első fele. Kivételes határidő január 5—15.

napja, mely kivételes határidőben azok vizsgáltathatnak, a kik január hóval kezdik tanulmányuk harmadik, illetve ötödik beszámítható félévét; úgyszintén azok is, a kik külföldi egyetemről jöve, a szeptemberi terminuson iratkoztak be, továbbá a tényleg katonai szolgálatból ősszel kilépettek (§. 7.), végül azok, a kik a megelőző határidők valamelyikén az egészségből vagy a pótvizsgálati tárgyból képesítetteknek nem találtatván, a vizsgálat ismétlésére utasítottak.

6. §.

Pótvizsgálati határidők azok számára, a kik egy tárgyból júniusban függesztettek fel szeptember 1—15., azok számára, a kik szeptemberben függesztettek fel november 1—15., azok számára pedig, a kik február 5—15. közt függesztettek fel, április 1—15. napjai közt tűzhető ki. Az e határidőben sikerrel letett pótvizsgálat a tanidő beszámítása tekintetében a felfüggesztés idején teljes sikerrel kiállott vizsgálatával egyenlő.

A kik e határidőben nem képesítettnek ítéltetnek, a pótvizsgálatot még egyszer ismételhetik a legközelebbi (azaz a novemberi, illetőleg januári vagy júniusi) vizsgálati határidőben.

Ugyanezen határidőben tehetik a pótvizsgálatot azok, is, a kik az első rendes pótvizsgálati határidőt elmulasztották. Az ismételt vagy utólag letett pótvizsgálat azonban a tanidő beszámítás tekintetében nem hat vissza.

A kik a pótvizsgálatot a felfüggesztést követő második határidőben sem állják ki sikerrel, már csak teljes vizsgálat ismétlésére bocsáthatók.¹⁾

1) A kik ismétlő vizsgálatuk létejele alkalmával utasítatnak pótvizsgálatra és ezen pótvizsgálaton nem képesítetteknek találtatnak, újabb pótvizsgálatot nem tehetnek, hanem a teljes alapvizsgálatot tartoznak ismételni. A m. kir. vallás és közoktatásügyi miniszter 1893. július 28-án 26319. sz. a. kelt rendelete.

7. §.

Kik azon időben, midőn valamely alapvizsgálatot letenni kötelesek, beigazolt tényleges katonai szolgálatban valának, azok az e miatt elhalasztott vizsgálatot, illetve elhalasztott pótvizsgálatot még a tartalékba helyeztetésüket követő legközelebbi határidőben a félévek beszámítása tekintetében oly hatálylyal tehetik le, mintha azt a rendes határidőben állották volna ki. Ha pedig az ekkor megkísérlett alapvizsgán egy tantárgyból pótvizsgára utasítottának, ezen pótvizsgálatot a következő legközelebbi határidőben a tanidő számítása tekintetében, szintén visszaható hatálylyal tehetik le. Az első alapvizsgálat sikeres kiállása előtt eltöltött tanidőből azonban a rendes quadrienniumba több mint 3 félév, a második alapvizsgálat sikeres kiállása előtt eltöltött tanidőből pedig több mint 5 félév, ezeknek sem számítható be. Hasonló elbírálás alá esnek a külföldi egyetemről átlépők.

8. §.

Az alapvizsgálatokra való bocsáthatás feltétele a félévek kellő számán felül az, hogy a folyamodó minden, a kérdéses vizsgálaton előforduló tárgyakból legalább egy félévi főcollegium hallgatását igazolja.

9. §.

A vizsgálatra bocsáttatás iránti kérvény a kari dékánhoz intéztetik, ki az arra szükséges kellékeket megvizsgálja, s ha ezek rendben vannak, a jelentkezőt arról az illető bizottság elnökének megnevezése mellett végzésileg értesíti. Elutasító végzés ellen a karhoz lehet folyamodni, mely a vizsgálatra bocsátás kérdésében véglegesen határoz.

Belföldi karok hallgatói azon tanintézetnél vizsgáznak, a hol a vizsgálatra jogosító félévek utóbbikát hallgatták.

10. §.

A vizsgálatra bocsátottak névsorát a dékán a bizottság elnökével közli, a ki ez alapon a két bizottság közt a jelölteket egyenlően megosztja s a vizsgálati helyet, napot és órát kitűzi s a táblán kihirdeti. A vizsgálatról való indokolatlan elmaradás esetében, mit a bizottság ítél meg és jelent be a dékánnak, az elmaradó ugyanazon félévben ama vizsgára nem bocsátható, és így esetleg félévét veszti.

11. §.

Ugyanazon egy vizsgáló-bizottság előtt egyszerre a vizsgálat nem folyhat többel, mint legfeljebb négygyel és annyi idő engedendő, hogy a jelöltnek minden egyes vizsgálati tárgyból való készülsége alaposan megítélhető legyen; a vizsgálat azonban egy tárgyból egy jelölttel, egy negyed óránál tovább ne tartson.

12. §.

A vizsgálati eredmény felett a bizottsági tagok szó-többséggel vagy egyhangulag határoznak.

13. §.

Elfogadás esetén a jelölt képesítettnek ítéltetik, készülségéhez képest, szótöbbséggel vagy egyhangulag, sőt ha a jelölt a vizsgálat minden tárgyából kitünő eredményt tanusított, kitüntetéssel nyeri a képesítettést.

14. §.

Ha a jelölt feleletei csak egy tantárgyból nem ütik meg a mértéket, abból lehetőleg ugyanazon bizottság előtt teendő pótvizsgálatra utasítható, és annak sikerétől függeszthető fel az egész vizsgálatnak eredménye; efféle pótvizsgálat a két alapvizsgálatra nézve a 6. §. szerinti időben s hatálylallyal tehető.

15. §.

Visszautasítás esetében a két alapvizsgálatnál ismétlésnek az 5. §. által kijelölt időben s hatálylyal van helye.

16. §.

A vizsgálati eredmény a két alapvizsgálatnál a jelöltnek leczkekönyvébe jegyeztetik be, a jelölt nevének kitételével és a vizsgálati jegyzőkönyvre való utalással.

Az alapvizsgálati dijt (8 frt 40 kr.) nem fizetik, a kik késedelem nélkül vizsgáznak, ha tandijmentességet élveznek azon félévben, melynek végén a vizsgát tenni kötelesek.

Ezen elvnek megfelelőleg a tandij felétől felmentettek, a vizsgadíj felétől is mentesek. Ezen kedvezménytől esznek, a kik a vizsgálati határidőt meg nem tartják, még ha tandij mentesek volnának is, a késedelmezve tett vizsgálatnak idején.

II.

Az elméleti államvizsgálatokról.

17. §.

Két elméleti államvizsgálat tartatik; u. m. a jogtudományi és az államtudományi, mely államvizsgálatok az 1883. évi I. t. cz-ben megállapított minősítő jelleggel birnak.

18. §.

A jogtudományi államvizsgálatnak tárgyai:

- a) a magyar magánjog, kapcsolatban az osztrákjoggal, amennyiben a magyar birodalom területén gyakorlati jelentőséggel bir és tekintettel a házasság kánonjogi elveire;
- b) a büntetőjog- és eljárás;
- c) a kereskedelmi és váltójog;
- d) a polgári törvénykezés;
- e) a magyar közigazgatási jog.

19. §.

Az államtudományi államvizsgálatnak tárgyai:

- a) az alkotmányi és kormányzati politika;
- b) magyar közigazgatási jog, tekintettel a perenkivüli eljárásra, azonban a telekkönyvi eljárás mellőzésével és a büntetőjognak a kihágásokról szóló része s az arra vonatkozó eljárás;
- c) a magyar pénzügyi jog elvei és főbb intézményei, kiterjeszkedve a jövedéki kihágásokra is;
- d) az egyházjog, mint az egyházak alkotmányi és közigazgatási joga;
- e) a magyar állam statistikájából a népességi, közmívelődési és közgazdasági rész, tekintettel Ausztriára.

20. §.

Az államvizsgálat a tanfolyamnak az egyetemen vagy jogakadémián befejezése és a végbizonyítvány kivétele után tehető és pedig a jogakadémiai hallgatókra nézve csak azon jogakadémián, a hol a végbizonyítvány kiérdemeltetett.

21. §.

Az alapvizsgálatról szóló 8., 9., 10., 11., 12., 13., 14., 15. és 16-ik pontok az államvizsgálatok tekintetében is irányadók, következő eltérésekkel:

- a) az államvizsgálat iránti kérvényhez csatolandó az index és a végbizonyítvány, melynek kelte és száma az indexbe vezetendő és a lefizetett vizsgálati díjról szóló nyugta;
- b) az államvizsgálatról való indokolatlan elmaradás esetében, a mit a bizottság ítél meg s jelent be a dékánnak, az elmaradó három hónap előtt új határidőt nem nyerhet és a befizetett vizsgálati díjakat elveszti;

c) az államvizsgálatoknál ugyanazon egy vizsgáló-bizottság előtt a vizsgálat egyszerre legfeljebb három jelölttel folyhat. Minden egyes jelöltre másfél óra engedhető;

d) egynél több tárgyból az államvizsgálatnál nincs helye pótvizsgálatnak. Pótvizsgálat nem tehető a felfüggesztést követő 6 hét előtt, mely határidő megtartása céljából a pótvizsgálatra utasító eredeti bizonyítvány a kérvényhez csatolandó. A pótvizsgálat egyszer ismételhető. Ha a pótvizsgálat másodizben sem sikerül, vagy ha az a teljes vizsgálat napjától számitandó hat hó alatt sikerrel le nem tétetik, a jelölt csak az egész vizsgálat ismétlésére bocsátható.

e) visszautasítás esetében a jelölt két hónap előtt ismétlésre nem bocsátható;

f) államvizsgálatoknál az eredményről a bizottság által aláirt bizonyítvány adatik ki, melynek kelte és száma a végbizonyítványra is rávezettetik;

g) a nem képesítést vagy felfüggesztést tartalmazó bizonyítvány, mely az új vizsgálati határidő kimérése céljából a kérvényhez csatolandó, a sikeresen kiállott vizsgálatról szóló bizonyítvány átadásakor elnökileg megsemmisítendő;

h) az államvizsgálati díj 20 forint, a pótvizsgálati díj 10 forint.

Díjmentességnek helye nincs.

III.

Vizsgálati bizottságok.

22. §.

A két alapvizsgára a bizottságot maga a jog- és álamtudományi kar évenként alakítja -- a rendes, a rendkívüli, a jogositott és azon ténylegesen működő magántanárok közül, kik az abban képviselt valamelyik tantárgyat

előadják, vagy az előző félévben előadták. Az egyes vizsgálati esetekre kirendelendő külön bizottság három tagból áll, kik közül az első alapvizsgán csak ketten vizsgálnak. A vizsgálati tárgyak rendes, rendkívüli és jogosított tanárain kívül a karnak egyéb nyilvános (rendes és rendkívüli) tanárai csak szükség esetében s csak kiségitőkép vehetők be a vizsgáló bizottságokba, úgy hogy ezek addig, míg a vizsgálati tárgyak rendes, rendkívüli s bár előadást nem is tartó jogosított tanárai és a tényleg előadó tanáraiból a szükséges szám kikerül, az egyes vizsgálati bizottságokba vizsgálókul ki nem rendelhetők.

23. §.

A két államvizsgálatra a bizottság szintén évenként alakul a rendes, rendkívüli, jogosított tanárok és azon tényleg működő magántanárokból, kik az abban képviselt valamelyik szakot tanították vagy tanítják, meg azon szakférfiakból, kik a tanártestület javaslatára a vizsgálói bizottság egy-egy tanévre való elvállalására a közoktatásügyi magy. kir. minister által felkéretnek; mi iránt a tanév vége előtt a ministerhez felterjesztés intézendő.

Ezen külső tagok az államtudományi államvizsgálat-hoz lehetőleg az állami közigazgatási tisztviselők, a jogtudományihoz pedig a birói és ügyvédi kar jelesebbjei közül szemelendők ki.

Az államvizsgálat öt tagu bizottság előtt tétetik, mely öt tagu vizsgáló bizottság akkép alakítandó, hogy az elnök és két tag az egyetem köréből, kettő pedig a kültagok közül vétessék.

Az egyetem köréből vett tagokra nézve szabály, hogy a súlypont lehetőleg a szaktanárookra fektetessék. A vizsgálati tárgyak rendes, rendkívüli s bár előadást nem is tartó jogosított tanárain kívül nyilvános (rendes vagy rend-

kivüli) tanárok itt is úgy, mint az alapvizsgálatoknál, csak szükség esetén oszthatók be s hívhatók meg vizsgálókul.

24. §.

Minden bizottságban van egy elnök és alelnök. A tanév multával ez utóbbi lép az előbbinek helyébe, a másodelnökség pedig a seniumban a következő rendes tanárt illeti, ki azon vizsgálat tárgyai egyikének szaktanára — vagy ki azok valamelyikéből abban az évben jogositvány alapján legalább egy féléven át tandíjfizetéssel járó collegiumot tart.

25. §.

Az elnökség és alelnökség senium szerinti évről-évre való váltakozása mind a négy vizsgálati bizottságra akként alkalmazandó, hogy senki egy időben elnökséget két bizottságban nem vihet, minél fogva, ha senium szerint valamely tanárt két bizottságban illetné meg az elnökség, vagy alelnökség, csak egyiket vállalhatja el; továbbá: senki, a ki már egy turnusban elnökséget vagy alelnökséget viselt, azt ugyanabban a turnusban nem viselheti addig, míg azon bizottságnak, melyben az elnöklés sorrend szerint reá következének, van oly rendes szaktanár tagja, a ki még azon turnusban sehol sem elnökölt. A már eddig megkezdett turnus a jelen szabályzatnak megfelelően tovább folytattatik.

26. §.

A vizsgálati bizottság két-két (A. B.) bizottságra osztva működik, az elnök és az alelnök vezetése alatt, ha a vizsgálandók száma egy-egy héten háromnál több. A jelöltek a két bizottság közt egyenlően osztandók meg.

27. §.

Minden tanév vége felé a vizsgálati bizottságok összes

tagjai a jogkari dékán által értekezletre hívandók össze, hogy a vizsgálatok folyama alatt szerzett tapasztalatok és azok folytán felmerülő kívánalmak iránt eszmecsere inditassék.

Ezen értekezlet megállapodásait a kar legkésőbb a következő tanév elején tárgyalás alá veszi, s ha a maga részéről is helyesnek találja, saját véleménye és javaslatai kíséretében a vallás- és közoktatásügyi ministerhez felterjeszti.

IV.

Általános határozatok.

28. §.

A félév beszámíthatására megkivántatik, miszerint hetenkint legalább 20 óra kimutattassék.

Ezen hetenkinti 20 órába az élőnyelveken kívül bármely tannlmányi szakban hallgatott leczkék betudandók, a más karban választott ingyenes órák kizárásával.

Óraátszámításnak csak egymásra közvetlenül következő félévek között van helye.

Az óraátszámítás külön engedély nélkül történik, ha azon félévben, melyre az átszámítás eszközendő, legalább 15 beszámítható óra van.

Öt óránál többre terjedő óraátszámítást csak a kar engedélyezhet.

29. §.

Hogy valaki pályavégzett joghallgatónak tekintethessék, és az államvizsgálatok vagy szigorlatokhoz megkivántató végbizonyítvánnyal elláttathassék, nyolcz teljesen beszámítható félévet kell kimutatnia, melynél döntő az, hogy az alapvizsgálatokat a maga idején letette, s 8 félévet a kiszabott óraszám hallgatásával fejezte be, úgy,

hogy mindazon tantárgyakból, melyek a két alapvizsgán, a két államvizsgálaton és a szigorlatokon mint vizsgálati tárgyak követeltetnek, legalább egy-egy félévi főcollegiumot hallgatott legyen.¹⁾

Megjegyeztetik, hogy a törvénykezési főcollegium után a perenkivüli eljárásból és a büntetőjogi főcollegium után a kihágásokról szóló részből külön collegium nem kívántatik.

30. §.

Főcollegiumnak csak az tekinthető, mely hetenkinti 5 órában tartatik, kivéven a római jogot, a melyből 8, a pénzügytan, közigazgatási jog, pénzügyi jog, statistika, melyből 4—4 és a nemzetközi jog, a melyből 3 óras a főcollegium.

A tanárok nagyobb vagy kisebb óraszámú collegiumokat is hirdetnek, de minden tárgyból évenként legalább egy félévi főcollegium az itt megjelölt óraszámban tartandó.

Magától értetik, hogy a jelen §-ban megállapítottnál magasabb óraszámú hallgatott collegiumok, a hallgatóra nézve a szabályszerű főcollegiumok érvényével birnak.

31. §.

Azonkívül minden joghallgató, a ki 188^{2/3}. tanévvel kezdte tanfolyamát, köteles tanpályája alatt két félévi collegiumot hallgatni a történelemből, melyek közül legalább az egyiknek az egyetemes történelem legujabb kori részéből kell vétetnie; továbbá köteles egy bölcsészeti collegiumot is hallgatni a bölcsészeti karnál. Úgy a történeti, mint a bölcsészeti collegium hetenkinti 4 órából álló legyen.

¹⁾ Ezen tantárgyak jelenleg a következők: 1 római jog, 2 európai jogtörténet, 3 hazai jogtörténet, 4 jogbölcsészet, 5 magyar közjog, 6 nemzetgazdaságtan, 7 pénzügytan, 8 magyar magánjog, 9 büntetőjog és eljárás, 10 váltó és kereskedelmi jog, 11 polgári törvénykezés, 12 magyar közigazgatási jog, 13 alkotmányi és kormányzati politika, 14 magyar pénzügyijog, 15 egyházjog, 16 magyar állam statisztikája, 17 nemzetközi jog, 18 osztrák polgári jog,

A köteles tantárgyakon kívül hallgatásra ajánltatik az államszámviteltan, bányajog, törvényszéki orvostan, közegészségtan és nemzetközi magánjog.

V.

Átmeneti intézkedések.

32. §.

A második alapvizsgálat az 188³/₄. tanév szeptemberi terminusán és a pótvizsgálat 188³/₄. tanév novemberi határidején az eddigi tárgysorozat szerint teendő; az 1884-ik évi januártól kezdve azonban, már csak a jelen rendtartás szerint tehető.

A pénzügytani főcollegiumnak a második évben való hallgatása a második alapvizsgálatra bocsáttatás kellékét nem képezi azoknál, a kik 188³/₄. előtt négy beszámítható félévet befejeztek.

33. §.

Az államvizsgálatok az 1883. május 18-án 11630. sz. a. kelt rendelet kihirdetésével megszűnnek jövőre a szigorlatok és a félévbeszámítások előfeltételei lenni. A nevezett naptól, illetőleg ezen szabályzat kihirdetésétől fogva az államvizsgálatok csakis a 18. és 19. §§-okban megjelölt tárgysorozat szerint tehetőek, és azokra csak azok bocsáthatók a kik nyolcz félévet szabályszerűen végeztek s végbizonyítványt mutatnak fel.

34. §.

A kik az államvizsgálatot az eddigi rendszer értelmében az egyetemen a hatodik félév után vagy később kiállották, azoknak az úgy számít, mintha a jelen szabályzat

szerint tették volna le, s kapcsolatban a jogvégzettséggel, az 1883. I. t.-cz.-ben megszabott minősítő jelleggel bir.

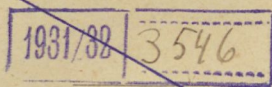
35. §.

Azon joghallgatóknak, a kik 1882²/₃. tanév végéig tényleg nyolcz félévet hallgattak, habár az előirt államvizsgálatok valamelyikét nem a rendes időben vagy egyáltalán nem is tették le, a jogi végbizonyítvány kiszolgáltatik.

36. §.

Azok, a kik az 1882²/₃. tanév végeig tényleg hallgatott 8 félévük alapján nyertek végbizonyítványt, de államtudományi államvizsgálatot nem tettek, valamint azok is, kik 1883-ik évi szeptemberi terminusban a II. alapvizsgálatot az eddigi tárgysorozat szerint tették le, ha államtudományi államvizsgálatra bocsáttatnak, a pénzügytanból is vizsgálandók, míg azok, kik már államtudományi vizsgálati bizonyítványt nyertek és jogtudományi államvizsgálatot is óhajtanak tenni, ez alkalommal a közigazgatási jogból nem kérdezendők.

A m. kir. vallás- és okt. ügyi miniszternek 1874. márczius hó 24-én kiadott pótrendelete értelmében „a 4. fél év végén valamely osztrák egyetemen kiállott jogtörténelmi államvizsgálat az első alapvizsgálat gyanánt tudatik be.“

~~B 20390~~